

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการในการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมือง รวมทั้งศึกษากรณีการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวเรื่องการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01

ลักษณะการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เจาะลึกความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวการเมืองซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การสำรวจผู้สื่อข่าวเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจัดโควตาจากผู้สื่อข่าวการเมืองประจำทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา รวม 99 คน และนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่ (frequencies) คำนวณหาค่าร้อยละ (percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการทำข่าวของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติไคสแควร์ (chi-square) เพื่อหาค่าสำคัญทางสถิติ

2. การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้สื่อข่าวและทีมข่าวหนังสือพิมพ์มติชนที่เปิดประเด็นข่าวการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 จังหวัดภูเก็ต

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้สื่อข่าว

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้สื่อข่าวสายการเมืองประจำทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา จำนวน 99 คน ในจำนวนนี้เป็นเพศหญิง 56 คน ชาย 43 คน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 88.89 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี และมีสถานภาพโสด ล้วนแต่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เกือบทั้งสิ้น คิดเป็นร้อยละ 96.97 ส่วนระดับอนุปริญญาโทสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อยมาก สำหรับประเภทสื่อที่สังกัดนั้น พบว่าผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่เป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ถึงร้อยละ 56.57 นอกนั้นเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อพิเศษที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน อยู่ระหว่างร้อยละ 15.15-16.16 โดยเป็นผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล ร้อยละ 48.49 ประจำรัฐสภา ร้อยละ 38.38

กระบวนการเปิดประเด็นข่าว

จากการสัมภาษณ์ถึงวิธีการและกระบวนการของการเปิดประเด็นข่าว จากผู้สื่อข่าวการเมืองที่เคยเปิดประเด็นข่าวและทีมงานข่าวในกองบรรณาธิการ สรุปได้ว่า การสืบค้น ชูดักหาข้อมูลเพื่อเปิดโปง การกระทำอันมิชอบเพื่อนำมาเสนอเป็นข่าวนั้น จำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติเฉพาะของผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมาก เช่น ความมีจมูกไวต่อกลิ่นข่าว (nose for news) ความช่างสังเกต พื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านข่าว เป็นต้น คุณสมบัติดังกล่าวมานี้จะเป็นเพียงพื้นฐานในการกำหนดประเด็นข่าวขึ้นมา แต่กระบวนการเปิดประเด็นข่าวทั้งหมดยังจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่สอดคล้องกันไปด้วย เช่น สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ข้อมูลเอกสารหรือหลักฐานประกอบ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเปิดเผยข้อมูล ตลอดจนแผนการนำเสนอ จึงจะทำให้กระบวนการดังกล่าวมีความสมบูรณ์

จากข้อมูลในการสำรวจผู้สื่อข่าวการเมืองเกี่ยวกับปัจจัยที่น่าจะมีส่วนช่วยเปิดประเด็นข่าว พบว่าประสบการณ์การทำงานด้านข่าว เป็นปัจจัยที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.90 ระบุว่ามีความสำคัญมากเป็นอันดับแรก รองลงมาร้อยละ 76.76 ระบุว่าแหล่งข่าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยเปิดประเด็นข่าวได้ อันดับ 3 คือ มุมมองเกี่ยวกับข่าวหรือกระบวนการคัดเลือกข่าว ร้อยละ 70.70 อันดับ 4 ผู้สื่อข่าวร้อยละ 56.56 ระบุว่า เป็นปัจจัยเรื่องการมอบหมายประเด็นจากกองบรรณาธิการ มีผู้สื่อข่าวร้อยละ 48.48

นับเป็นอันดับ 5 ที่เห็นว่าปัจจัยเรื่องนโยบายด้านข่าวขององค์กรเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวร้อยละ 44.44 ก็เห็นว่าการประสานงานกับเพื่อนร่วมสังกัดเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยเปิดประเด็นข่าวได้

ผู้สื่อข่าวการเมืองที่เคยเปิดประเด็นข่าวระบุว่า สามารถเปิดประเด็นข่าวได้ประมาณ 1-2 ข่าวต่อปี คิดเป็นร้อยละ 45.45 ส่วนใหญ่เป็นการเปิดประเด็นข่าวโดยได้ข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข่าวใกล้ชิดในสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 87.27 รองลงมาร้อยละ 67.27 ระบุว่าเปิดประเด็นข่าวโดยการเฝ้า สังเกตเห็นความผิดปกติเอง อันดับ 3 เป็นการรับคำสั่งจากกองบรรณาธิการให้หาค้นหาข้อมูลเพื่อเปิดประเด็นข่าว ร้อยละ 50.91 นอกจากนี้อันดับ 4 มีผู้สื่อข่าวร้อยละ 45.45 ที่ระบุว่าเปิดประเด็นข่าวได้จากการตั้งคำถามกับแหล่งข่าวเป็นคนแรกในการสัมภาษณ์กลุ่มหรือสัมภาษณ์เดียว ในการสำรวจยังพบว่าผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 87.27 จะอาศัยแหล่งข่าวประเภทนักการเมืองมากเป็นอันดับแรก รองลงมาร้อยละ 56.36 ระบุว่าเป็นการสังเกตเห็นความผิดปกติและสืบหาข้อมูลเอง อันดับ 3 ร้อยละ 54.54 จะอาศัยแหล่งข่าวที่เป็นข้าราชการประจำในการเปิดประเด็นข่าว

อย่างไรก็ดีในการเปิดประเด็นข่าวของผู้สื่อข่าวแต่ละคนจะมีเหตุหรือแรงจูงใจแตกต่างกัน และจากการสำรวจผู้สื่อข่าวการเมืองที่เคยเปิดประเด็นข่าวส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.45 ระบุว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพ สื่อมวลชนเป็นเหตุหรือแรงจูงใจอันดับแรก รองลงมาร้อยละ 54.54 เห็นว่าเป็นเรื่องของการแข่งขันระหว่างสื่อและสังกัดเป็นแรงจูงใจให้เปิดประเด็นข่าว นอกจากนี้ร้อยละ 52.72 ระบุว่านโยบายด้านข่าวขององค์กรก็เป็นเหตุหรือแรงจูงใจอีกประการหนึ่งที่ทำให้สามารถเปิดประเด็นข่าวได้

ในขั้นตอนของการเปิดประเด็นข่าวนั้น มีแหล่งที่มีส่วนสนับสนุนหลายแหล่ง ดังเช่นกองบรรณาธิการจะมีส่วนสนับสนุนให้การเปิดประเด็นข่าวสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยวิธีการที่ต่างกัน ผู้สื่อข่าวที่เคยเปิดประเด็นข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 58.18 ระบุว่ากองบรรณาธิการจะช่วยแนะแนวทางประเด็นข่าวใหม่ๆ ให้ รองลงมาร้อยละ 54.54 ระบุว่าทำให้โอกาสและเวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ที่เป็นวิธีการสนับสนุนจากกองบรรณาธิการ อันดับ 3 ร้อยละ 30.91 ระบุว่าทางกองบรรณาธิการจะช่วยประสานงานกับแหล่งข่าวหรือองค์กรต่างๆ นอกจากนี้ร้อยละ 27.27 ได้รับการสนับสนุนจากกองบรรณาธิการโดยการจัดทีมงานข่าวเสริมให้เพื่อให้การเปิดประเด็นข่าวนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการรายงานความเคลื่อนไหวของแหล่งข่าวอื่นที่เกี่ยวข้องให้ทราบ หรือช่วยหาข่าวเพิ่มเติมจากแหล่งข่าวอื่นเพื่อให้ข่าวนั้นๆ มีความสมบูรณ์มากขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้เมื่อทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าว โดยการหาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าวกับคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้สื่อข่าว พบว่า เพศ อายุ พื้นฐานการศึกษาและผู้สื่อข่าวประจำสายที่แตกต่างกัน จะมีประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าวที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อหาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าวกับประเภทของสื่อที่ผู้สื่อข่าวสังกัดแตกต่างกัน คือ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ ผู้สื่อข่าววิทยุ และผู้สื่อข่าวจากสื่อพิเศษ พบว่าผู้สื่อข่าวที่สังกัดสื่อต่างกันจะมีประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนผู้สื่อข่าวที่เคยเปิดประเด็นข่าวของแต่ละประเภทสื่อปรากฏว่า ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ที่เคยเปิดประเด็นข่าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 รองลงมาคือผู้สื่อข่าวจากสื่อพิเศษ (สำนักข่าวและออนไลน์) มีผู้สื่อข่าวที่เคยเปิดประเด็นข่าวรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 46.66 และผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มีสัดส่วนร้อยละ 33.33 ส่วนผู้สื่อข่าววิทยุเป็นประเภทสื่อที่มีสัดส่วนผู้สื่อข่าวเคยเปิดประเด็นข่าวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.66

สำหรับการนำเสนอข่าวภายหลังจากที่ได้เปิดประเด็นข่าวไปแล้วนั้น จากการสัมภาษณ์และสำรวจสรุปได้ว่า ข่าวนั้นๆ จะต้องได้รับการนำเสนออย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้สื่อข่าวที่เคยเปิดประเด็นข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 89.09 ระบุว่ากระแสข่าวมักจะได้รับการนำเสนอภายในระยะเวลา 1 เดือน ส่วนผลที่ได้จากการเปิดประเด็นข่าวนั้น ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 54.54 ระบุว่าเมื่อเสนอข่าวไปแล้วนั้นมักจะมีผลทำให้จุดบกพร่องหรือความไม่ชอบธรรมจะได้รับการแก้ไข อย่างไรก็ตามสำหรับบางประเด็นข่าวอาจจะไม่ได้ทำให้เกิดผลของการเปลี่ยนแปลงโดยตรง แต่อาจเป็นเพียงการนำเสนอเพื่อให้เกิดเป็นมุมมองใหม่ในสังคม หรือเพื่อเป็นประโยชน์กับผู้อ่านใช้ประกอบการวิเคราะห์สถานการณ์บ้านเมืองก็ได้

กระบวนการทำข่าว

ข้อสรุปเกี่ยวกับจำนวนข่าวและประเภทของข่าวที่ได้ จากการสำรวจพบว่า ผู้สื่อข่าวการเมืองส่วนใหญ่ร้อยละ 34.35 จะทำข่าววันละประมาณ 4-5 ข่าว รองลงมา ร้อยละ 31.31 จะทำข่าวมากกว่า 5 ข่าวต่อวัน และผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 30.30 จะมีการสนทนาหรือสัมภาษณ์แหล่งข่าววันละประมาณ 4-5 คน รองลงมา ร้อยละ 29.30 จะสนทนาหรือสัมภาษณ์แหล่งข่าววันละ 2-3 คน

สำหรับประเภทของข่าวที่ผู้สื่อข่าวทำในแต่ละวันนั้นมีหลายประเภท โดยข่าวสัมภาษณ์หมู่เป็น

ประเภทข่าวที่ผู้สื่อข่าวการเมืองส่วนใหญ่ 63.64 ระบุว่าได้ทำเป็นประจำทุกวัน ส่วนข่าวประเภทอื่นที่ทำในแต่ละวันก็ยังมีอีกหลายประเภท เช่น ข่าวแถลง ก็เป็นข่าวประเภทหนึ่งที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 39.40 ระบุว่าได้ทำหลายครั้งต่อสัปดาห์ ข่าวสัมภาษณ์เดี่ยวแบบบังเอิญ ร้อยละ 40.40 ระบุว่าได้ทำไม่บ่อยนัก เฉลี่ย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ข่าวสัมภาษณ์เดี่ยวแบบนัดหมายล่วงหน้า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 30.30 ระบุว่าทำเฉลี่ย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และข่าวการประชุม ร้อยละ 34.35 ก็ระบุเช่นเดียวกันว่าได้ทำเฉลี่ย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีข่าวอีกหลายประเภทที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ระบุว่ามักจะมีโอกาสทำน้อยมาก เฉลี่ยแล้วน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน เช่น ผู้สื่อข่าวร้อยละ 24.25 ระบุว่า เป็นข่าวเชิงสืบสวนหรือข่าวเจาะ ร้อยละ 44.45 ระบุว่า เป็นข่าวสัมภาษณ์ ร้อยละ 35.36 ระบุว่า เป็นสื่อบริษัทและรายงานพิเศษ ที่เป็นประเภทข่าวที่มักจะไม่ค่อยมีโอกาสได้ทำนัก อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อเขียนบางประเภทที่ผู้สื่อข่าวการเมืองส่วนใหญ่ทั่วไปอาจจะไม่มีโอกาสได้ทำเลย ดังเช่น ร้อยละ 72.73 ระบุว่า เป็นประเภทสารคดี และบทวิเคราะห์ ร้อยละ 60.61 ระบุว่า เป็นประเภทบทวิจารณ์ ร้อยละ 88.89 ระบุว่า เป็นประเภทบทบรรณาธิการ ที่เป็นข้อเขียนที่ส่วนใหญ่ไม่เคยเขียนเลย

นอกเหนือจากการทำข่าวทั่วไปแล้ว ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะเช็คข่าวหรือเหตุการณ์ประจำวันในระดับบ่อบานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.50 โดยประเด็นข่าวที่เช็คนั้นผู้สื่อข่าวร้อยละ 46.46 ระบุว่า หัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการจะเป็นผู้มอบหมายประเด็นให้ตามในระดับบ่อบานกลาง และบางประเด็นข่าวผู้สื่อข่าวแต่ละคนจะเป็นผู้คิดหรือกำหนดประเด็นเองบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 36.36 ระบุว่าเกิดขึ้นบ่อบานกลาง ส่วนเนื้อหาของข่าวนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.74 ระบุว่าผู้สื่อข่าวจะนำข้อมูลดิบที่ได้มา เขียนเป็นเนื้อหาข่าวเองแล้วจึงส่งไปยังกองบรรณาธิการเพื่อเรียบเรียงอีกครั้งก่อนจะนำเสนอ อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีบางข่าวที่ถูกเก็บหรือไม่ได้นำเสนอต่อสาธารณชนด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน โดยผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 39.39 ระบุว่าเกิดขึ้นเพียงนานๆ ครั้งเท่านั้น

ขั้นตอนของการคัดเลือกข่าวหรือวางแผนการทำข่าว กองบรรณาธิการจะมีการประชุมโต๊ะข่าว ซึ่งผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 28.28 ระบุว่ามีโอกาสเข้าร่วมประชุมโต๊ะข่าวไม่บ่อยนัก แต่ร้อยละ 43.43 ก็ระบุว่ายังมีโอกาสเสนอแนะประเด็นข่าวให้กับกองบรรณาธิการในระดับที่บ่อบานกลาง และพร้อมกันนี้ในการทำข่าว ผู้สื่อข่าวต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมอยู่เสมอ เช่น ค้นคว้าจากแฟ้มข่าว จากห้องสมุด หรือ internet เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 28.28 ระบุว่าอยู่ในระดับบ่อบานกลาง แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้กลับพบว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 26.26 ไม่เคยจัดทำแฟ้มข้อมูลด้านข่าวเป็นข้อมูลส่วนตัวเลย

อย่างไรก็ดีในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ในวงการสื่อสารมวลชนด้านข่าวได้มีพฤติกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นในกระบวนการทำข่าวหลายประเภท เช่น การทำข่าวแถลง ข่าวสัมภาษณ์หมู่ ข่าวการประชุม ข่าวสัมมนา เป็นต้น โดยลักษณะของข่าวดังกล่าวนี้แต่ละสังกัดมักจะมีรูปแบบการนำเสนอที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ทำให้ผู้สื่อข่าวต่างสังกัดมีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกระบวนการทำข่าวในลักษณะต่างๆ กัน

จากการสำรวจพฤติกรรมการทำข่าว สรุปได้ว่าผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.37 ระบุว่ามีการทำข่าว เขียนข่าวกับเพื่อนต่างสังกัดในระดับบ่อยปานกลาง แต่ร้อยละ 37.37 ก็ได้ระบุว่าจะมีการนัดสัมภาษณ์แหล่งข่าวพร้อมกับเพื่อนต่างสังกัดไม่บ่อยนัก ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 39.40 ระบุว่าในพฤติกรรมใหม่ในวงการข่าวนี้ ผู้สื่อข่าวจะมีการขอข่าวจากเพื่อนต่างสังกัดด้วยในระดับที่ไม่บ่อยนัก แต่มีการให้ข่าวกับเพื่อนต่างสังกัดบ่อยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.46 แม้แต่ข่าวเจาะ ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 33.34 ก็ระบุว่าจะบอกข่าวให้กับเพื่อนต่างสังกัดบ้างแต่ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 54.55 ระบุว่าจะมีการแลกเปลี่ยนข่าวกับเพื่อนต่างสังกัดในระดับบ่อยปานกลาง ในขณะที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 38.38 ระบุว่ามีโอกาสทำข่าวเป็นทีมกับเพื่อนร่วมสังกัดเดียวกันไม่บ่อยนัก และร้อยละ 38.39 ก็ระบุว่าเคยทำข่าวคนเดียวในระดับบ่อยปานกลาง

เมื่อผู้สื่อข่าวต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่ต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหา เช่น การเดินทางไปทำข่าวไม่ทันตามกำหนดเวลา แต่แต่ละคนจะแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป โดยผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 71.72 ระบุว่าไม่มีครั้งใดเลยที่จะไม่แก้ปัญหาหรือปล่อยให้ตกข่วงนั้นไป ในขณะที่เดียวกันผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 33.34 จะขอนัดสัมภาษณ์แหล่งข่าวคนเดิมในภายหลังเพื่อไม่ให้ตกข่วงในระดับนานๆ ครั้ง และส่วนใหญ่ร้อยละ 25.25 ระบุว่าจะนัดสัมภาษณ์แหล่งข่าวคนอื่นทดแทนแต่ไม่บ่อยนัก ส่วนการขอข่าวจะเพื่อนต่างสังกัดเพื่อไม่ให้ตกข่วงนั้น ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 28.28 ระบุว่าเกิดขึ้นในระดับบ่อยปานกลาง เป็นต้น

ด้านปัจจัยที่มีส่วนช่วยเสริมในการทำข่าวการเมืองนั้น จากการสำรวจความเห็นจากผู้สื่อข่าวการเมืองพบว่า มีหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำข่าวหรือช่วยเกื้อหนุนในการทำข่าวนั้นมีประสิทธิภาพหรือง่ายยิ่งขึ้น อันดับแรก คือ ด้านความรู้และความสนใจทางการเมือง ที่มีส่วนช่วยเสริมในระดับค่อนข้างมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.7373 ปัจจัยรองลงมาที่มีส่วนช่วยเสริมค่อนข้างมาก ที่มีค่าเฉลี่ย 3.6868 คือ ปัจจัยในเรื่องความร่วมมือของแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล อันดับ 3 คือปัจจัยเรื่องแรงจูงใจในการทำข่าวนั้นเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยเสริมในการทำข่าวค่อนข้างมาก โดยค่าเฉลี่ย 3.6767 ปัจจัยที่มีส่วนช่วยเสริมอันดับ 4 ในระดับ

ค่อนข้างมาก ที่ค่าเฉลี่ย 3.6666 คือเรื่องอุดมการณ์ทางวิชาชีพ และปัจจัยอันดับ 5 คือเรื่องพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.6464 อยู่ในระดับค่อนข้างมากและอันดับ 6 ของปัจจัยที่มีส่วนช่วยเสริม ในการทำข่าวการเมือง คือเรื่องนโยบายด้านข่าวขององค์กรที่มีความชัดเจน อยู่ในระดับค่อนข้างมากเช่นกัน โดยค่าเฉลี่ยที่ 3.6161

ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำข่าวการเมืองก็มีหลายปัจจัยเช่นกัน โดยปัจจัยในเรื่องแหล่งข่าวที่ไม่ให้ความร่วมมือ นั้น เป็นปัจจัยอุปสรรคอันดับแรก ในระดับค่อนข้างมากที่มีค่าเฉลี่ย 3.0303 รองลงมาคือ ปัจจัยเรื่องการขาดการประสานงานในทีมข่าว อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 2.8989 อันดับ 3 ซึ่งเป็นปัจจัยอุปสรรคในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.8181 คือ ปัจจัยเรื่องรายได้ ค่าตอบแทน และสวัสดิการน้อย อันดับ 4 ที่เป็นอุปสรรคในการทำข่าวในระดับปานกลาง คือ ปัจจัยเรื่องพื้นฐานความรู้และประสบการณ์น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.7373 ปัจจัยอุปสรรคอันดับ 5 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.7070 คือปัจจัยเรื่องการขาดอุปกรณ์การทำงาน และปัจจัยอุปสรรคอันดับ 6 คือ เรื่องการคัดเลือกข่าวของกองบรรณาธิการที่ไม่มีคุณภาพ อยู่ในระดับที่เป็นอุปสรรคปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 2.6868

การนิยามข่าว

การนิยามข่าวโดยพิจารณาจากองค์ประกอบข่าวนั้น ผู้สื่อข่าวการเมืองให้ความสำคัญอันดับแรก คือ ด้านผลกระทบของเหตุการณ์ต่อคนส่วนมาก อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.7575 รองลงมาคือ ด้านความเร็วหรือความสดของข่าว อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.5050 อันดับ 3 ที่อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.4040 คือองค์ประกอบข่าวด้านความใกล้ชิดหรือเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้อ่าน องค์ประกอบอันดับ 4 ที่อยู่ระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.1717 คือ เรื่องความสำคัญของบุคคลหรือสถานที่ในข่าว อันดับ 5 ที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยที่ 4.1111 เป็นองค์ประกอบข่าวด้านความขัดแย้ง แต่หากนิยามข่าวโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์การนำเสนอข่าวแล้ว ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องนโยบายด้านข่าวขององค์กร เป็นหลักเกณฑ์อันดับแรก ซึ่งอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.4646 รองลงมาคือหลักเกณฑ์ที่อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ย 4.2727 คือหลักเกณฑ์เรื่องข้อจำกัดของเวลา อันดับ 3 ที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุดเช่นกัน ค่าเฉลี่ย 4.2222 ผู้สื่อข่าวจะให้ความสำคัญในหลักเกณฑ์ 2 ด้าน คือ ประเภทของสื่อที่สังกัด และกลุ่มผู้อ่าน ผู้ชม ผู้ฟัง และอันดับ 4 ของหลักเกณฑ์ในการนิยามข่าว คือ เรื่องจรรยาบรรณของสื่อมวลชน อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.1919

กรณีศึกษา : ปัญหาการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 จังหวัดภูเก็ต

จากการศึกษากรณีปัญหาการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 จังหวัดภูเก็ตจากผู้สื่อข่าวที่เปิดประเด็นและทีมข่าวพบว่า ประเด็นของความไม่ชอบมาพากลดังกล่าวถูกตีแผ่ด้วยความมีจรรยาบรรณของสื่อมวลชน (nose for news) ได้ตั้งข้อสังเกตในความผิดปกติของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และใช้ประสบการณ์ด้านข่าวพิจารณาเห็นว่ามีความสำคัญค่าของความเป็น “ข่าว” จึงดำเนินการวางแผนกระบวนการเปิดประเด็นข่าว เช่น รวบรวมข้อมูล เอกสาร หลักฐาน ทำความเข้าใจกับประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น พิจารณาคัดเลือกแง่มุมหรือประเด็นที่จะนำเสนอ เขียนและเรียบเรียงเนื้อหาข่าวส่งไปยังกองบรรณาธิการ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการคัดเลือกและลำดับความสำคัญของข่าวในวันนั้น โดยการประชุมโต๊ะข่าวพิจารณาคุณค่าข่าว ซึ่งประเด็นข่าวดังกล่าวได้รับการนำเสนอให้เป็นข่าวนำ

เมื่อกองบรรณาธิการข่าวมีความเห็นว่าประเด็นข่าวดังกล่าวมีความไม่ชอบมาพากล น่าติดตาม สืบหาความจริงให้ปรากฏต่อสาธารณชนให้ได้ จึงได้ประชุมวางแผนการทำข่าวอย่างรอบคอบ ทั้งในเรื่อง การตรวจสอบข้อมูล แง่มุมในการทำข่าวและการนำเสนอ ประเภทของเนื้อหา ข้อมูล เอกสารหลักฐาน และการตั้งทีมข่าวเฉพาะกิจขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อติดตามสืบหาความคืบหน้าของสถานการณ์อย่างใกล้ชิด จนทำให้ประเด็นข่าวนี้ได้รับความสนใจจากประชาชน และสื่อมวลชนทั่วไปในการนำเสนอข่าว จนกลายเป็น กระแสข่าวในที่สุด

ตลอดระยะเวลาหลายเดือนของการนำเสนอข่าว บทความ บทวิเคราะห์ และข้อเขียนประเภทอื่นๆ ประกอบประเด็นข่าวนี้ สามารถแบ่งช่วงการนำเสนอได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. ช่วงการเปิดประเด็นข่าว เป็นช่วงสั้นๆ ในการรายงานถึงความเป็นมาของความไม่ชอบมาพากลประเด็นปัญหาการแจกเอกสารสิทธิให้ผู้อ่านได้ทราบ ดังนั้นนอกเหนือจากนำเสนอข่าวแล้วยังต้องเสนอเอกสารหลักฐานของความไม่ชอบมาพากลอื่นประกอบด้วย

2. ช่วงสืบหาความคืบหน้าและรักษากระแสข่าว เป็นช่วงที่มีระยะเวลาในการนำเสนอานกว่า ช่วงอื่นๆ โดยกองบรรณาธิการได้พิจารณาเสนอทั้งในรูปแบบของข่าว บทความ บทวิเคราะห์ บทรายงาน พิเศษ บทวิจารณ์ เอกสารหลักฐานประกอบ สลับกันไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง แต่ช่วงใด

ที่ยังไม่มีความคืบหน้าของเหตุการณ์ก็จะนำเสนอเป็นเพียงข่าวสั้น ซึ่งเป็นการล้มล้างทัศนคติเห็นบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อรักษากระแสข่าวให้ดำเนินต่อไป จนกว่าจะมีข้อสรุปหรือปัญหาได้รับการแก้ไข

3. ช่วงเกิดการเปลี่ยนแปลง ช่วงนี้เป็นบทสรุปของเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมด จึงเป็นช่วงที่มีความสำคัญในการติดตามข่าว และผลจากการเปิดประเด็นข่าว การนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องในประเด็นปัญหาการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 นั้นปรากฏว่าส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น รัฐมนตรีที่ดูแลรับผิดชอบต้องลาออกจากตำแหน่ง ทำให้มีการปรับคณะรัฐมนตรีใหม่ในรัฐบาล ส่วนเศรษฐกิจจังหวัดภูเก็ตที่ได้รับแจก ส.ป.ก. 4-01 ก็ถูกถอนเอกสารสิทธิเนื่องจากไม่มีคุณสมบัติที่ตรงตามกฎหมายระบุไว้ ชำราชากรในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ถูกโยกย้ายและมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวน นอกจากนี้ประเด็นข่าวดังกล่าวขยายผลทางการเมือง เนื่องจากฝ่ายค้านยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลโดยมีประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญ และเกิดปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคร่วมรัฐบาล จนพรรคพลังธรรมประกาศถอนตัวออกจากพรรคร่วมรัฐบาลภายหลังจากฟังคำอภิปรายของฝ่ายค้าน ทำให้นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีขณะนั้นต้องประกาศยุบสภาในที่สุด

แม้ว่าประเด็นข่าวดังกล่าวยังต้องมีการติดตามในการดำเนินการทางกฎหมายตามขั้นตอนต่อไป แต่เนื่องด้วยจากการนำเสนอข่าวนี้สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในระดับหนึ่ง ดังนั้นประเด็นข่าวดังกล่าวจึงถูกลดความสำคัญลงไป แต่เมื่อมีความคืบหน้าของเหตุการณ์กองบรรณาธิการก็ยังคงนำเสนออยู่เป็นระยะๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมือง สามารถ อภิปรายสรุปหัวข้อที่น่าสนใจได้ดังนี้

คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวกับการเปิดประเด็นข่าวและการทำข่าว

ในขั้นตอนของการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวนั้น ผู้สื่อข่าวคือผู้ที่สวมบทบาทสำคัญ ทำหน้าที่กรองสารด่านแรกของข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงกลายเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง จนอาจทำให้คุณลักษณะบางประการของผู้สื่อข่าวมีอิทธิพลต่อการเปิดประเด็นข่าว และกระบวนการทำข่าวๆ ได้ ดังที่ปรากฏในผลการวิจัยครั้งนี้จากการทดสอบหาค่าทางสถิติระบุว่า ผู้สื่อข่าวที่สังกัดสื่อต่างกัน มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าวอย่างมีนัยสำคัญ $P < .05$ ดังนั้นประเภทสื่อจึงเป็นปัจจัยกำหนดประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าว ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ลักษณะเฉพาะของสื่อมีการนำเสนอที่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบในแง่ของการแข่งขันกันระหว่างสื่อ เช่น เรื่องข้อจำกัดของเวลา นโยบายของสื่อและองค์กรที่สังกัด เป็นต้น

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้มีประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าวของแต่ละสื่อยังพบว่า ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ระบุดีมีการเปิดประเด็นข่าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 รองลงมาคือ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 58.93 ผู้สื่อข่าวจากสื่อพิเศษ (สำนักข่าวและสื่อออนไลน์) ร้อยละ 46.66 และผู้สื่อข่าววิทยุ ร้อยละ 16.66 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะลักษณะการทำข่าวของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์นั้นไม่ต้องรายงานข่าวโดยละเอียดครบถ้วนเหมือนเช่นสื่อหนังสือพิมพ์ จึงพอจะมีเวลาระหว่างวันพอที่จะสามารถค้นคว้าหาข้อมูลหรือประเด็นใหม่ๆ มานำเสนอต่อผู้บริโภคข่าวสารเพิ่มเติมได้ หรืออาจจะเป็นเพราะลักษณะสื่อที่เป็นโทรทัศน์ที่มีข้อได้เปรียบในเรื่องความรวดเร็วในการเสนอข่าว อีกทั้งยังมีภาพและเสียง ซึ่งเป็นสื่อที่แหล่งข่าวมีความพึงพอใจในการให้ความร่วมมือกับสื่อประเภทนี้มากกว่าสื่อประเภทอื่นก็ได้

นอกเหนือจากคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวการเมืองในการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวในเรื่องเพศ อายุ พื้นฐานการศึกษา สายงานประจำ และประเภทสื่อที่สังกัดแล้ว จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วย

บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์มติชน ที่ได้ระบุถึงความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของผู้สื่อข่าวการเมืองว่า ผู้สื่อข่าวการเมืองควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการหาข่าวให้ถูกแนวทาง สามารถทำข่าวได้ตรงตามแผนการที่กำหนดไว้ อีกทั้งการทำข่าวเชิงสืบสวนนั้นผู้สื่อข่าวควรมีประสบการณ์การทำงานด้านข่าว เพราะจะทำให้เข้าใจธรรมชาติของข่าว กล่าวคือ กระบวนการทำข่าว การหาข่าว ตลอดจนกระแสข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หากผู้สื่อข่าวมีลักษณะที่สำคัญข้างต้น ย่อมจะทำให้ได้ข่าวที่ดี มีคุณค่าข่าว สามารถหาข้อสรุปของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในที่สุด (ประสงค์ รัตนวิสุทธิ , สัมภาษณ์ : 29 ธ.ค. 2540) การที่เรื่องดังกล่าวเป็นคุณลักษณะเฉพาะของผู้สื่อข่าวการเมืองในความเห็นของระดับผู้บริหารงานข่าวนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าเรื่องดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการเปิดประเด็นข่าวและการทำข่าวของกองบรรณาธิการดังกล่าวอยู่เสมอ ก็ได้

ภายหลังจากที่ผู้สื่อข่าวได้เปิดประเด็นข่าวไปและได้รับการนำเสนออย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นกระแสข่าว ผู้สื่อข่าวยังคงต้องทำหน้าที่ในการรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นด้วยความเป็นกลาง ครบถ้วน ดังนั้นนอกเหนือจากผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ เป็นผู้ช่างคิด ช่างสังเกต ซึ่งเป็นคุณลักษณะทั่วไปของผู้สื่อข่าวแล้ว ในการทำข่าวเชิงสืบสวนผู้สื่อข่าวยังจะต้องมีลักษณะพิเศษบางประการ เช่น ช่างสงสัย มีความกล้า อดทน มีไหวพริบปฏิภาณ มีวินัยในตัวเอง เป็นผู้มีความไวต่อกลิ่นข่าว และเป็นผู้อบรมอีกด้วย เนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวจะเป็นส่วนช่วยเสริมให้การทำข่าวนั้นง่ายขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ มาลี บุญศิริพันธ์ ได้สรุปคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวเชิงสืบสวนว่า จะต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความสำคัญและวิธีการสื่อข่าวแบบสืบสวน สร้างความกระตือรือร้น ความพร้อมในการแสวงหาข้อมูลหลายๆ ด้าน ตลอดจนความรู้ในกลไกของรัฐ ของสังคม จะช่วยให้การสื่อข่าวและการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์มีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพราะความน่าเชื่อถือของผู้สื่อข่าวและหนังสือพิมพ์เป็นตัวแปรสำคัญยิ่ง ที่จะให้การรายงานข่าวได้รับความร่วมมือและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (พีระ จิรโสภณ และ มาลี บุญศิริพันธ์ , 2538 : 103)

ปัจจัยที่มีส่วนช่วยเสริมในการเปิดประเด็นข่าว

นอกเหนือจากคุณลักษณะบางประการของผู้สื่อข่าวที่มีผลต่อประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าว ดังที่ผลการวิจัยระบุไว้แล้ว ยังพบปัจจัยสำคัญประการอื่นๆ ที่น่าจะมีส่วนช่วยในการเปิดประเด็นข่าวให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอีกหลายประการ กล่าวคือ ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 90.90 ระบุว่า

ประสบการณ์การทำงานด้านชำนักรับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากเป็นอันดับแรก ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า เบาะแสหรือประเด็นข่าวจะถูกขุดคุ้ยมาได้ด้วยการตั้งข้อสังเกตและความสำนึกในความเป็นชาวดังนั้น ผู้สื่อข่าวย่อมต้องเคยผ่านประสบการณ์การทำงานด้านข่าวมาพอสมควร จนจะสามารถเข้าใจธรรมชาติของข่าว และกลยุทธ์ในการหาเบาะแสและความคืบหน้าของข่าวอย่างมีทิศทาง

ผู้สื่อข่าวร้อยละ 76.76 ระบุว่าปัจจัยเรื่องแหล่งข่าวเป็นปัจจัยรองลงมา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ มาลี บุญศิริพันธ์ สรุปไว้ว่า การเลือกแหล่งข่าวเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างรอบคอบ ความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวจะช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถสืบเสาะข้อเท็จจริงได้ถูกทางขึ้น แต่สิ่งที่มักเกิดขึ้นเสมอคือ แหล่งข่าวส่วนใหญ่มักไม่ค่อยให้ความร่วมมือ (พีระ จิโรสถ และ มาลี บุญศิริพันธ์ , 2538 : 105) ส่วนปัจจัยอันดับ 3 คือปัจจัยเรื่องมุมมองเกี่ยวกับข่าวหรือกระบวนการคัดเลือกข่าว ซึ่งมีผู้สื่อข่าวระบุไว้ร้อยละ 70.70 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อข่าวเชิงสืบสวน เพื่อให้สามารถคาดการณ์เหตุการณ์และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีก โดยผู้สื่อข่าวร้อยละ 56.56 ระบุว่า ปัจจัยเรื่อง การมอบหมายประเด็นจากกองบรรณาธิการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอันดับ 4 และปัจจัยอันดับ 5 มีผู้สื่อข่าวร้อยละ 48.48 ระบุว่า เรื่องนโยบายด้านข่าวขององค์กรก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยสนับสนุนในการเปิดประเด็นข่าว

ยุทธวิธีในการเปิดประเด็นข่าว

ผลสรุปจากการศึกษายุทธวิธีในการเปิดประเด็นข่าวพบว่า ผู้สื่อข่าวได้คำนึงถึงหลักเกณฑ์สำคัญๆ ดังต่อไปนี้

- ด้านช่วงเวลาที่เหมาะสม จากการศึกษาพบว่า ในการเปิดประเด็นข่าวให้มีประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องอาศัยช่วงเวลาที่เหมาะสม กล่าวคือ สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ในขณะนั้นกับประเด็นข่าวที่ผู้สื่อข่าวประเมินว่าควรจะนำเสนอให้สาธารณชนได้รับทราบ ต้องมีความสอดคล้องกันหรือเอื้อประโยชน์ให้แกกันและกัน ประเด็นข่าวนั้นๆ จึงจะได้รับความสนใจจากสาธารณชน และได้รับการนำเสนออย่างต่อเนื่องเป็นกระแสข่าวจากบรรดาสื่อมวลชน ทั้งนี้ช่วงเวลาดังกล่าวมักจะผ่านการพิจารณาหรือมีการวาง

แผนการนำเสนอจากกองบรรณาธิการโดยคำนึงถึงสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้นด้วย อย่างไรก็ตามการคำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมนั้นไม่สามารถกำหนดเป็นวันเวลาที่แน่นอนได้ อาจจะเป็นเพราะว่าประเด็นข่าวการเมืองมีคุณค่าด้านข่าว มีเนื้อหาข่าวที่แตกต่างกันไป อีกทั้งสถานการณ์แต่ละวันย่อมแปรเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ทางการเมืองด้วย ดังนั้นการเปิดประเด็นข่าวโดยการอาศัยช่วงเวลาที่เหมาะสมจึงต้องมีทีมงานข่าวที่มีประสบการณ์ด้านข่าวเป็นผู้กำหนดแผนเวลาด้วย ดังที่ มาลี บุญศิริพันธ์ สรุปไว้ว่าการทำข่าวประเภทนี้มิได้มีความแตกต่างจากการสื่อข่าวธรรมดาในด้านของเทคนิคและวิธีการ แต่ความต่างนั้นอยู่ที่บรรยากาศ สภาพแวดล้อมในการทำข่าว (พีระ จิรโสภณ และ มาลี บุญศิริพันธ์ , 2538 : 104)

- การตรวจสอบข้อมูล สำหรับขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่มักจะขึ้นอยู่กับที่มาของข่าว ทั้งจากแหล่งข้อมูลเอกสาร และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งยังคงต้องการการประสานงานกับกองบรรณาธิการเพื่อที่จะเป็นตัวกลางในการประสานงานกับทีมข่าวในองค์กร โดยเฉพาะกรณีที่ประเด็นข่าวที่ถูกเปิดไปนั้นมีที่มาจากแหล่งข่าวประเภทบุคคล ทีมข่าวจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลให้แน่ใจว่าถูกต้อง สามารถนำเสนอเป็นข่าวได้ และที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเพื่อหลีกเลี่ยงแหล่งข่าวที่ต้องการใช้สื่อเป็นเครื่องมือทางการเมือง

นอกจากนี้จากการสำรวจและจากการสัมภาษณ์พบว่า คุณสมบัติเฉพาะตัวและประสบการณ์ของผู้สื่อข่าวคือปัจจัยสำคัญสำหรับขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลตามกระบวนการเปิดประเด็นข่าว อาจจะเป็นเพราะว่าผู้สื่อข่าวที่มีความชำนาญในสายงานข่าวมาก ย่อมสามารถคิดหาหนทางในการตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ได้ตรงกับวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ประกอบกับมีแหล่งข่าว มีข้อมูล มีความรู้รอบตัวและมีความเชี่ยวชาญในการคิดแก้ไขปัญหามากกว่าผู้สื่อข่าวใหม่ๆ ที่ผ่านการทำงานมาไม่กี่ปี สอดคล้องกับที่ มาลี บุญศิริพันธ์ สรุปไว้ว่า ความยากของการสื่อข่าวประเภทนี้ เป็นเรื่องของการวินิจฉัยวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถ่องแท้เที่ยงธรรมและเป็นกลาง ผู้สื่อข่าวต้องไม่ละเลยการแสวงหาข้อมูลพร้อมกับศึกษากลับกรอง โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวราชการที่จะต้องได้รับการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเป็นพิเศษ (พีระ จิรโสภณ และ มาลี บุญศิริพันธ์ , 2538 : 105)

- การวางแผนนำเสนอ ขั้นตอนดังกล่าวมีปัจจัยหลายด้านที่จะต้องคำนึงถึง เช่น การกำหนดทิศทางของข่าว กำหนดแง่มุมที่จะนำเสนอ ตลอดจนกรอบของเวลาที่เหมาะสมในการเปิดประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าว ซึ่งแผนการดังกล่าวต้องมีการกำหนดให้มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ กองบรรณาธิการจะต้องมีการวางแผนว่าควรเปิดประเด็นข่าวในช่วงเวลาใดที่ทำให้ผู้อ่านและสื่อมวลชนติดตาม พร้อมกับวางแผนว่าควรเสนอข่าว ข้อเขียน ข้อมูลในช่วงใด นอกจากนี้ยังต้องกำหนดประเภทของเนื้อหา ลักษณะ

ของการนำเสนอประเด็นดังกล่าวควรจะนำเสนอในรูปแบบที่ต่างกันเพื่อให้มีความหลากหลาย สร้างมุมมองให้กับผู้อ่าน เช่น รายงานพิเศษ บทความ บทวิเคราะห์ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ข่าวอื่นประกอบด้วย เพื่อให้การเปิดประเด็นข่าวนั้นๆ สามารถบรรลุผลสำเร็จ เป็นกระแสข่าวที่ประชาชนทั่วไปสนใจ อันจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ผลกระทบจากการเปิดประเด็นข่าว

จากบทบาทการกำหนดประเด็นหรือหัวข้อปัญหาต่างๆ ในสังคม การเน้นเสนอหรือไม่เสนอประเด็นข่าว บทความความคิดเห็น รวมถึงข้อเขียนประเภทต่างๆ ของสื่อมวลชน อันจะมีผลทำให้ประชาชนทั่วไปในเวลานั้นมีความรู้สึกที่ว่าปัญหานั้นสมควรแก่การนำมาคิดพิจารณา ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นจากสังคม หน้าที่ดังกล่าวของสื่อมวลชนนี้คือ การกำหนดหัวข้อข่าวหรือวาระข่าวสาร (the agenda setting function) และจากการศึกษาผลกระทบจากการเปิดประเด็นข่าวและนำเสนอข่าวไปแล้วนั้นพบว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 54.54 ระบุว่าจุดบกพร่อง ความไม่ชอบธรรมได้รับการแก้ไข แต่ถ้าไม่เป็นเช่นนั้น ร้อยละ 36.36 ระบุว่า จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หรืออาจจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เลย ที่เป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นเพราะบางประเด็นข่าวอาจไม่ได้มุ่งหวังให้เกิดผลของการเปลี่ยนแปลงโดยตรง อาจเป็นการนำเสนอเพื่อเกิดเป็นมุมมองใหม่ และเป็นประโยชน์กับผู้อ่านใช้ประกอบการวิเคราะห์สถานการณ์บ้านเมืองก็ได้

กรณีศึกษา : ปัญหาการแจกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 จังหวัดภูเก็ต

กรณีปัญหาการแจกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 จังหวัดภูเก็ตนั้น เป็นกรณีที่ดีให้เห็นถึงความสำคัญและอิทธิพลของคุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้สื่อข่าว อันจะทำให้ประเด็นข่าวที่เปิดไปนั้นมีประสิทธิผล ทั้งในเรื่องของความมีจรรยาบรรณต่อกลืนข่าว ความช่างสังเกต ความรอบรู้ และประการสำคัญคือ ประสบการณ์ด้านข่าว ทำให้ทราบได้ว่าเหตุการณ์ที่หลายคนมองข้ามไป เข้าใจว่าเป็นเรื่องปกติ นั่นแท้จริงคือ ความผิดปกติ และไม่ชอบมาพากล สมควรที่จะได้รับการตรวจสอบจากสื่อมวลชนและสาธารณชนอย่างมาก การตัดสินใจเลือกประเด็นดังกล่าวมานำเสนอ และวางแผนการทำข่าวจึงได้เริ่มขึ้น ตามบทบาทหน้าที่ของการกำหนดหัวข้อข่าวหรือวาระข่าวสาร (the agenda setting function)

ภายหลังจากที่ได้เปิดประเด็นปัญหาดังกล่าวสู่สาธารณชนไปแล้ว กระบวนการทำข่าวภายใต้แผนงานที่กองบรรณาธิการกำหนดไว้จึงได้เริ่มขึ้นทันที จากการทำข่าวคนเดียวก็มีการเพิ่มจำนวนผู้สื่อข่าวเพื่อสืบหาความจริง และติดตามข่าว อาจจะเป็นเรื่องด้วยประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาระดับนโยบาย มีรายละเอียดมาก และต้องอาศัยแหล่งข่าว แหล่งข้อมูลมากมายเพื่อให้ได้ข่าวที่สมบูรณ์ ดังนั้นขั้นตอนในการประชุมวางแผนการทำข่าวจึงเข้ามามีความสำคัญ ในการกำหนดทิศทางข่าว แง่มุมข่าวที่จะนำเสนอ ทั้งนี้ย่อมต้องคำนึงถึงแนวนโยบายด้านข่าวขององค์กรเป็นปัจจัยในการคัดเลือกและพิจารณาข่าว สอดคล้องกับที่ผลวิจัยสรุปไว้ว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องนโยบายด้านข่าวขององค์กรเป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.4646

อย่างไรก็ดีการนำเสนอประเด็นข่าวดังกล่าวเกิดความสัมฤทธิ์ผลได้ เนื่องจากอาศัยศิลป์และยุทธวิธีในการนำเสนอด้วยเช่นกัน กล่าวคือ นอกเหนือจากการเสนอในรูปแบบของข่าวแล้ว ต้องนำเสนอรายละเอียดในรูปแบบอื่นๆ ประกอบกันด้วย เช่น บทความ บทบรรณาธิการ บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ บทรายงาน หรือแม้กระทั่งเอกสารสำคัญที่เป็นข้อมูลหรือหลักฐานประกอบข่าว ที่ต้องนำเสนอเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะก็เพื่อผู้อ่านสามารถได้รับมุมมองที่มีความหลากหลาย ได้พิจารณาเหตุการณ์จากข้อมูลรอบด้าน หรืออาจจะเป็นเพราะเป็นศิลป์ในการสื่อข่าวอย่างหนึ่งที่ทำให้ข้อเขียนประเภทอื่นที่นอกเหนือจากข่าวนำเสนอทดแทนเมื่อไม่มีความคืบหน้าของเหตุการณ์ ในขณะที่สื่อยังคงต้องรักษากระแสของข่าวให้ดำเนินต่อไปให้นานที่สุดจนกว่าปัญหาจะได้รับการแก้ไข

สำหรับผลกระทบที่ได้จากการนำเสนอประเด็นข่าวนี้ พบว่าเกิดขึ้นในหลายระดับ ทั้งระดับปฏิบัติการ เช่น เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ รัฐมนตรีที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะเศรษฐกิจผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบจะได้รับแจกเอกสารสิทธิ์ ซึ่งปัญหาระดับนี้ได้รับการแก้ไขในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ในระดับบริหาร ระดับประเทศก็ได้รับผลกระทบด้วย จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จากการถอนตัวของพรรคร่วมรัฐบาลเป็นเหตุให้ยุบสภาเพื่อเลือกตั้ง ส.ส.ชุดใหม่ในที่สุด การที่ประเด็นข่าวดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อระดับชาติได้ อาจจะเป็นเพราะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องในการบริหารงานตามแนวนโยบายของรัฐบาล

พฤติกรรมกรรมการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมือง

ด้วยบทบาทหน้าที่ในการเป็น “นายทวารของข่าวสาร” (gatekeeper) ของผู้สื่อข่าวที่จะต้องกลั่นกรองข่าวสารแต่ละข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงนับว่าเป็นผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประเด็นข่าวและเนื้อหาข่าว เป็นด่านแรกที่ต้องใช้วิจารณญาณในการเลือกสาระและเหตุการณ์ที่เห็นควรว่าน่าจะนำเสนอเป็นข่าวต่อสาธารณชน กล่าวคือ ต้องตัดสินใจว่าจะเขียนข้อเท็จจริงใดบ้างลงไปในเรื่องข่าวหรือข้อเท็จจริงใดที่ควรละทิ้ง บทบาทดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งที่สังคมให้ความไว้วางใจแก่ผู้สื่อข่าวนับแต่ที่เริ่มมีสังคมข่าวสารเรื่อยมา

จากการสำรวจพฤติกรรมในการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมืองพบว่า ในปัจจุบันได้มีพฤติกรรมการทำข่าวที่แตกต่างไปจากอดีตมากพอสมควร อาจจะเป็นเพราะสภาพการทำงานที่เปลี่ยนไป และวงการสื่อมวลชนได้ขยายและเติบโตตามสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคของสังคมข่าวสาร ดังนั้นพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมในการทำข่าวย่อมเปลี่ยนแปลงไปบ้าง

ประการแรกคือ พฤติกรรมของการหาข่าวและการเขียนข่าว จากการสำรวจพบว่า ผู้สื่อข่าวต่างองค์กร ต่างสังกัดที่มีความสนิทสนมกันโดยส่วนตัว จะหาข่าวร่วมกัน เช่น ผู้สื่อข่าว 2-3 คน ทำข่าวร่วมกัน โดยการนัดสัมภาษณ์พิเศษกับแหล่งข่าวในประเด็นข่าวเดียวกัน ดังผลวิจัยที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 37.37 ระบุยอมรับว่าเคยทำข่าว เขียนข่าวกับเพื่อนต่างสังกัดในระดับที่บ่อยปานกลาง และเคยนัดสัมภาษณ์พิเศษกับแหล่งข่าวในประเด็นข่าวเดียวกันพร้อมกับเพื่อนต่างสังกัดในระดับที่ไม่บ่อยนัก นอกจากนี้ยังพบอีกว่ายังมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ พฤติกรรมที่ผู้สื่อข่าวต่างคนต่างทำข่าว แบ่งกันสัมภาษณ์แหล่งข่าว แล้วนำข่าวที่ผู้สื่อข่าวแต่ละคนได้มานั้นแลกเปลี่ยนกันส่งข่าวไปยังกองบรรณาธิการของตนเอง เพื่อให้มีปริมาณข่าวที่เท่ากัน ดังผลวิจัยที่สรุปไว้ถึงพฤติกรรมดังกล่าวว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 54.55 ระบุยอมรับว่าเคยแลกเปลี่ยนข่าวกับเพื่อนต่างสังกัดในระดับบ่อยปานกลาง

พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นนี้มีให้เห็นในวงการข่าวเสมอๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้สื่อข่าวมีเวลาในการทำงานอันจำกัด ในขณะที่จำเป็นต้องหาข่าวให้ครบตามประเด็นที่ได้รับมอบหมายจากกองบรรณาธิการ หรืออาจจะเป็นเพราะธุรกิจสื่อที่มีการเติบโตรวดเร็วเกินไป ประชาชนต้องการรับรู้ข่าวสารมากขึ้น จนทำให้ต้องมีการเพิ่มเนื้อที่ข่าวในหนังสือพิมพ์ หรือเพิ่มเวลาออกอากาศ ซึ่งขณะเดียวกันแต่ละ

องค์กรอาจมีจำนวนบุคลากรชาวจำกัด ทำให้ผู้สื่อข่าวในพื้นที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นอกจากผู้สื่อข่าวจะช่วยเหลือกันหาข่าว ทำข่าว แลกเปลี่ยนข่าวกันแล้ว จากการสำรวจก็ยังพบพฤติกรรมใหม่ๆ ที่มีมากขึ้นจนกลายเป็นพฤติกรรมปกติอีกลักษณะหนึ่งของผู้สื่อข่าวทั่วไปในขณะนี้ คือ การช่วยเหลือกันเขียนข่าว หรือพิมพ์เนื้อข่าว เพื่อส่งเป็นต้นฉบับไปยังกองบรรณาธิการ กล่าวคือ ผู้สื่อข่าวที่ช่วยเหลือกันทำข่าว หาข่าวและได้ข้อมูลดิบแล้ว ยังจะต้องมาเรียบเรียงเป็นข่าว พิมพ์เป็นต้นฉบับตามรูปแบบข่าวของแต่ละองค์กรด้วยกันอีก โดย ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งจะเป็นคนเลือกประเด็นและเรียบเรียง บอกเล่าเป็นเนื้อข่าวให้ผู้สื่อข่าวอีกคนหนึ่งที่มีหน้าที่พิมพ์ พิมพ์ตามคำบอก เมื่อได้ต้นฉบับข่าว 1 ชุด ก็จะนำไปส่งโทรสาร (fax) ไปยังกองบรรณาธิการที่ผู้สื่อข่าวทั้งสองคนสังกัดอยู่ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้จะมีให้เห็นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

สำหรับกลุ่มผู้สื่อข่าวที่สนิทกันที่มีจำนวน 5-6 คน ก็จะมีพฤติกรรมอื่นที่คล้ายคลึงกัน คือ แบ่งกันทำข่าว แล้วนำข่าวของแต่ละคนมารวมไว้กองกลาง จากนั้นจึงรวบรวมส่งโทรสาร (fax) ไปยังกองบรรณาธิการ นั้นหมายความว่า ผู้สื่อข่าวแต่ละคนจะทำข่าวแค่เพียงข่าวเดียว แต่มีข่าวส่งกองบรรณาธิการของแต่ละคน 5-6 ข่าวต่อวัน และ 5-6 กองบรรณาธิการดังกล่าวนั้น ย่อมได้ต้นฉบับข่าวที่เหมือนกันทั้งที่นโยบายในการเสนอข่าวของแต่ละสังกัดอาจจะมีความแตกต่างกัน มีกลุ่มผู้อ่านที่แตกต่างกัน การทำข่าวลักษณะนี้เรียกว่า "pack reporting" ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้ข่าวขาดความหลากหลาย ผู้บริโภคข่าวไม่มีโอกาสเลือกเนื้อหาสาระอื่นได้นอกจากข่าวที่ซ้ำกันเกือบทุกฉบับ

นอกเหนือจากวิธีการข้างต้นแล้วยังมีพฤติกรรมอื่นๆ อีกด้วย เช่น ในผู้สื่อข่าวที่มีความสนิทสนมกันเป็นกลุ่ม อาจมีการแบ่งกันทำหน้าที่ เช่น คนหนึ่งทำหน้าที่อัปเดตสัมภาษณ์ คนหนึ่งแกะเทปคำสัมภาษณ์ คนหนึ่งเขียน เรียบเรียงบอกเล่าเป็นข่าว คนหนึ่งทำหน้าที่พิมพ์ดีด และอีกคนหนึ่งมีหน้าที่ส่งโทรสารไปยังกองบรรณาธิการของเพื่อนผู้สื่อข่าวทั้งหมดในกลุ่มนั้น ซึ่งแต่ละหน้าที่อาจมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปทุกวัน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าจำนวนผู้สื่อข่าวบางองค์กรมีจำนวนน้อยเกินไปในขณะที่มีข่าวสารมากมายในแต่ละวัน หรืออาจจะเป็นที่นิสัยส่วนตัวของผู้สื่อข่าวแต่ละคน ที่เกียจคร้านขาดความรับผิดชอบหน้าที่ หรือไม่มีอุดมการณ์ในการทำงานข่าว

ประการต่อมาอีกประการหนึ่ง คือ พฤติกรรมในการลอกข่าวหรือการขอข่าวจากเพื่อนต่างสังกัด

ซึ่งก็เป็นอีกพฤติกรรมที่มีมานาน ในกรณีที่มีการตกข่าว หรือไม่ได้มาทำข่าว หรือมาช้ากว่ากำหนดการ ด้วยเหตุผลที่ต่างๆ กัน จากการสำรวจพบว่า ไม่มีผู้สื่อข่าวคนใดเลยที่จะปล่อยให้ตกข่าวนั้นไปโดยไม่ทำอะไรเลย ดังผลวิจัยที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 71.72 ระบุยอมรับว่าเป็นเช่นนั้น ดังนั้นการขอข่าว หรือ ลอกข่าวจากเพื่อนต่างสังกัดจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีให้เห็นในวงการข่าวเสมอ ซึ่งผลวิจัยก็สรุปไว้เช่นเดียวกันว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ร้อยละ 28.28 จะขอข่าวจากเพื่อนต่างสังกัดเพื่อไม่ให้ตกข่าวที่พลาดไป ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดที่จะทำได้ หรืออาจจะไม่มีโอกาสในการทำข่าวดังกล่าวซ้ำอีกครั้ง เช่น กรณีที่เป็นข่าวเหตุการณ์ สำหรับข่าวที่ขอหรือลอกข่าวกันนั้น มีทั้งลักษณะที่เป็น “ข้อมูลดิบ” และ “ต้นฉบับข่าว”

การนิยามข่าว

การนิยามข่าวโดยพิจารณาจากองค์ประกอบข่าวนั้น ผู้สื่อข่าวการเมืองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านผลกระทบของเหตุการณ์ต่อคนส่วนมากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.7575 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะปัจจุบันมีความเป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพเพิ่มมากขึ้น สื่อมวลชนเองจึงให้ความสำคัญและนำเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อคนส่วนมากในสังคมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย รองลงมาคือ องค์ประกอบข่าวด้านความรวดเร็วหรือความสดของข่าว มีค่าเฉลี่ยที่ 4.5050 อันดับ 3 เฉลี่ย 4.4040 คือองค์ประกอบข่าวด้านความใกล้ชิดหรือเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้อ่าน อันดับ 4 เฉลี่ย 4.1717 เป็นเรื่องความสำคัญของบุคคลหรือสถานที่ในข่าว อันดับ 5 ที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.1111 เป็นองค์ประกอบข่าวด้านความขัดแย้ง

ส่วนการนิยามข่าวโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์การนำเสนอข่าวแล้ว ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องนโยบายด้านข่าวขององค์กรเป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.4646 การที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ระบุเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเมื่อได้คำนึงถึงนโยบายด้านข่าวขององค์กรที่ตนเองสังกัดแล้วจะทำให้สามารถตัดสินใจคัดเลือกข่าวได้ว่าควรจะนำเสนอหรือไม่นำเสนอประเด็นใดเป็นข่าว หรือนำเสนอในแง่มุมใด ให้ความสำคัญสอดคล้องกับเนื้อหาอื่นๆ เนื่องจากแต่ละสื่อ แต่ละสังกัดได้กำหนดแนวทางการนำเสนอข่าวแตกต่างกัน หลักเกณฑ์รองลงมาเฉลี่ยที่ 4.2727 คือหลักเกณฑ์เรื่องข้อจำกัดของเวลา อันดับ 3 เฉลี่ย 4.2222 ผู้สื่อข่าวจะให้ความสำคัญในหลักเกณฑ์ 2 ด้าน คือ ประเภทของสื่อที่สังกัด และกลุ่มผู้อ่าน ผู้ชม ผู้ฟัง และอันดับ 4 ที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญคือ เรื่องจรรยาบรรณของสื่อมวลชน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.1919 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ ชวรัตน์ เชิดชัย ได้เคยสรุปถึงเรื่องปัจจัยเสริมที่ทำให้ข่าวมีความ

สำคัญมากขึ้นนอกเหนือจากองค์ประกอบข่าวว่า นโยบายของหนังสือพิมพ์จะมีอิทธิพลต่อการเพิ่มหรือลด
ความสำคัญของข่าว แนวความคิดทางการเมือง ความเชื่อถือทางศาสนา ทัศนคติของเจ้าของหรือ
บรรณาธิการเกี่ยวกับบางเรื่อง ก็มีผลทำให้คุณค่าของข่าวเปลี่ยนไป นอกจากนี้ชนิดของผู้อ่าน หรือผู้
อ่านส่วนใหญ่ซึ่งอ่านหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ก็มีอิทธิพลต่อการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์นั้นๆ (ชวรัตน์
เชิดชัย , 2526 : 2)

ข้อเสนอแนะ

สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน

จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนของการเปิดประเด็นข่าวได้ชี้ให้เห็นว่า คุณสมบัตินั้นมีอิทธิพลโดยตรงกับประสบการณ์ในการเปิดประเด็นข่าว โดยเฉพาะปัจจัยในเรื่องประสบการณ์การทำงานด้านข่าว ซึ่งผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.90 ระบุว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากว่า การเปิดประเด็นข่าวนั้นเป็นหนึ่งในขั้นตอนของการทำข่าวแบบสืบสวน (investigative reporting) เมื่อวงการด้านข่าวสารต้องการพัฒนาให้มีการทำข่าวเชิงลึกเช่นนี้เพิ่มมากขึ้น จึงควรเริ่มต้นจากการพัฒนาบุคลากรด้านข่าวให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ อาทิเช่น

- ส่งเสริมให้บุคลากรข่าวแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอทั้งจากการทำงาน หรือ การจัดฝึกอบรมด้านต่างๆ
- ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกองบรรณาธิการเพิ่มมากขึ้น ทั้งในเรื่องการประสานงานกับทีมข่าว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฯลฯ
- ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร เวลา ทุน บุคลากรและอุปกรณ์ เช่น ฐานข้อมูล เพื่อส่งเสริมการทำข่าวเชิงสืบสวน

ส่วนผลวิจัยกระบวนการทำข่าว ระบุชัดถึงประเภทข่าวที่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ทำอยู่เป็นปกตินั้นมีไม่มากนัก เช่น ข่าวแถลง ข่าวสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้เนื้อหาข่าวที่เสนอในแต่ละวันไม่มีความหลากหลาย ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องน่าจะเริ่มให้ความสำคัญกับการฝึกฝนการทำข่าวประเภทอื่น หรือขอเขียนประเภทต่างๆ เพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะของผู้สื่อข่าวได้ทางหนึ่ง เนื่องจากผู้สื่อข่าวเป็นกลไกสำคัญของการสื่อข่าวที่มีคุณภาพให้กับผู้บริโภคข่าวสมกับที่เป็นยุคของข่าวสารข้อมูล

สำหรับงานวิจัยในอนาคต

ภายหลังจากที่ได้มีการวิจัยเรื่องการเปิดประเด็นข่าวและกระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวการเมืองแล้ว พบว่ายังมีบางประเด็นปัญหาที่น่าสนใจและศึกษาเพิ่มเติมในเชิงเจาะลึก ดังนี้

1. ศึกษาเจาะลึกอิทธิพลของแหล่งข่าวกับการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชน
2. ศึกษาเจาะลึกเฉพาะหัวข้อพฤติกรรมกรรมการทำข่าว เพื่อเปรียบเทียบถึงปัญหาและอุปสรรคการทำข่าวในอดีตกับปัจจุบัน
3. ขยายการสำรวจกลุ่มผู้สื่อข่าวประจำสายอื่นๆ เช่น สายเศรษฐกิจ สายสังคม สายอาชญากรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมของผู้สื่อข่าวทั้งหมด